

דְּכַשְׁרֹן. אָמַר לִיהּ כֶּךָ יָאוּת לָן לְמַלְעֵי בְּאוּרֵייתָא, וְנִשְׁתִּיזִיב
מִנְהוּן. אָמַר, בְּאַתֵּר דְּסַכְּנָה, לָא אֲמַרוּהָ רַבָּנִין.

לְבַתֵּר דִּנְפִקוּ וַאֲזִלוּ בְּאוּרֵחָא, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אֵימָא לָךְ
מִילְתָּא, וְהִיא טְמִירְתָּא בִּינֵי מַטְמוּנֵינָא דְאַבָּא, בְּבִי
גְנוּזָהִי. וְדָא הִיא, דְּכַתִּיב, כָּרָם הָיָה לְשִׁלְמָה וכו', הִיא כָּרָם,
דָּא הִיא נִשְׁמַתָּא קְדִישָׁא, דְּאַתְנַטְעַת לְעִילָא, תְּחוּת פּוּרְסֵי
יְקָרִיָּה. לְשִׁלְמָה, מְלָכָא דְשִׁלְמָא כּוּלָּא דִּילִיהּ. בְּבַעַל הָמוּן,
הוּא פּוּרְסֵי יְקָרִיָּה דְשִׁלְיָטָא עַל כָּל חִילֵי שְׁמִיָּא וְאַרְעָא, וְהוּא
מְאַרִיָּה דְכָל חִילָא. יְהֵב נִשְׁמַתָּא דָּא, לְמִי, לְנוֹטְרִים, אֲלֵין
נְטְרֵי פְּקוּדוּי.

וְאִית לִיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲלָמִין סְגִיָּאִין לְעִילָא, עַל כָּל
חִילֵי שְׁמִיָּא, וְאַלְף וּמְאַתָּן עֲלָמִין אַחֲרָנִין, דְּעִיל בְּהוּן
לְאַשְׁתַּעֲשָׂא עִם צְדִיקֵינָא בְּגִנְתָּא דְעָדָן. אִישׁ יָבִיא בְּפִרְיוֹ
אַלְף כֶּסֶף, אַלְף עֲלָמִין דְּכֶסֶף בְּהוּן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מְסִיִּים אָנִי לְהֵאִי מִילְתָּא דְר' יוֹסִי, וְכֶךָ
הִיא, מִמָּה דְכַתִּיב אַחֲרָיו, כְּרָמִי שְׁלִי לְפָנֵי הָאֵלֶּף לָךְ
שְׁלֵמָה וּמְאַתִּים לְנוֹטְרִים אֶת פְּרִיו, שְׁכַפְּסָא הַכְּבוֹד מְכַרְזַת
וְאוּמְרַת, רַבּוּנוּ שָׁל עוֹלָם, זוּ הַנְּשֻׁמָּה נִיטְלָה מִמֶּנּוּ, הָרִי הִיא
לְפָנֵי. (ש) הָאֵלֶּף לָךְ שְׁלֵמָה, שְׁלָךְ הֵם אוֹתָם הָאֵלֶּף עוֹלָמוֹת,
וְאִינָם רְאוּיִם לְאַחַר. וּמְאַתִּים לְנוֹטְרִים אֶת פְּרִיו, זֶה עָדָן,
שְׁיֵשׁ בּוּ מְאַתִּים עוֹלָמוֹת הַנָּאוֹת וְכִיסוּפִין לְנַפְשׁוֹת
הַצְּדִיקִים.

דַּתְנֵן, אָמַר רַבִּי, בְּכָל לַיְלָה וְלַיְלָה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִכְנָס
 בְּכָל אוֹתָן הָעוֹלָמוֹת, וּבִשְׁעַת חֲצֵי הַלַּיְלָה, נִכְנָס
 בְּמֵאֵתִים עוֹלָמוֹת שֶׁל גֵּן עֵדֶן, לְהַשְׁתַּעֲשֵׂעַ עִם הַצַּדִּיקִים.
 שְׁנַאֲמַר, (שִׁיר הַשִּׁירִים ז) חֲדָשִׁים גַּם יִשְׁנִים דוּדֵי צַפְנֵתִי לָךְ. וְדוּד
 הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם, נִכְסֵף לְבוֹ, בְּשִׂרְאָה מְעֵלוֹת הַצַּדִּיקִים,
 אָמַר רַבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, (תְּהִלִּים סה) אֲשֶׁרִי תִבְחַר וּתִקְרַב יִשְׁכַּן
 חֲצַרְיָךְ.

אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ, בֵּא וּרְאֵה כַּמָּה יֵשׁ לּוֹ לְאָדָם לְהִזְהַר, הוֹאִיל
 וּנְשַׁמַּת אֵל בְּאִפְיוֹ, לְהִטְהַר מִעֲוֹנוֹתָיו, וּלְעֵיִן בְּמַעֲשָׂיו,
 וְלֹא יִחְטָא לְפָנָי קוֹנוֹ, לְמַעַן תִּהְיֶה מְעֵלְתוֹ עִם שְׂאֵר
 הַצַּדִּיקִים, וְלֹא יִמְצֵא מוֹחָה בְּיָדוֹ, בְּעֵלוֹתוֹ לְרְאוֹת אֶת פְּנֵי
 ה'.

וּמִמֵּי אֶתְהָ לְמַד, מִן הַתִּיבָה. בֵּא וּרְאֵה, מֵאֵי דְכָתִיב, (בְּרֵאשִׁית
 ז) וַיִּבְאוּ אֶל נֹחַ אֵל הַתִּבָּה, בְּלֹא רְשׁוֹת. דָּאֲמַר רַבִּי
 יִצְחָק, כָּל אוֹתָן הָעוֹפּוֹת וְהַחַיּוֹת וְהַבְּהֵמוֹת שֶׁלֹּא חָטְאוּ, הֵם
 בָּאִים, וְהַתִּיבָה קוֹלְטָתָן, וְאוֹתָן שִׁחְטָאוּ, הַתִּיבָה דוֹחָה אוֹתָן
 לְחוּץ. וְכֵן הַתִּיבָה, שֶׁהוּא עֵץ יָבֵשׁ כָּךְ. פִּתְחֵי הַשָּׁמַיִם
 וְשׁוֹמְרֵיהֶם, וְשׁוֹמְרֵי הַמְּשֻׁמְרוֹת, וְכַסָּא הַכְּבוֹד, שֵׁישׁ בָּהֶם
 הַרְשׁוֹת, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה לְהִיּוֹת קוֹלְטִין, לְמֵי שֶׁלֹּא
 חָטְאוּ, וְלְהִיּוֹת דוֹחִים לְמֵי שִׁחְטָאוּ.

רַבִּי חֲזִיא אָמַר, נֶחֱ מְקַטְנֵי אֲמָנָה הָיָה, שֶׁלֹּא הָיָה מֵאֲמִין
 שְׂיִבֵּא הַמַּבּוּל, וְלֹא נִכְנָס לְתִיבָה עַד שֶׁהַמַּיִם דְּחִקּוּהוּ,

שֶׁנֶּאֱמַר וַיָּבֵא נַח מִפְּנֵי מִי הַמַּבּוּל.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בֵּא וּרְאֵה, כְּשֶׁהוֹרִיד הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
הַמַּיִם, הוֹרִידֵם תְּחִלָּה בְּרַחֲמִים, כְּדֵי לְהִרְאוֹת לְעוֹלָם,
שָׂאֵם יָשׁוּבוּ יִקְבְּלֵם. מִשְׁמַע דְּכִתִּיב בַּתְּחִלָּה, (שם) וַיְהִי
הַגֶּשֶׁם, וּלְהִלֵּן הוּא אוֹמֵר, (שם) וַיְהִי הַמַּבּוּל, שָׂאֵם יַחְזְרוּ יִהְיוּ
גִשְׁמֵי בְּרָכָה, לֹא חֲזָרוּ, הָיָה מַבּוּל.

וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק, שְׁבוּעָה נִשְׁבַּע הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂאִינוּ
חֲפִץ בְּמִיתַתָּן שָׁל רְשָׁעִים, שֶׁנֶּאֱמַר, (יחזקאל לג) חִי אָנֹכִי
נְאֻם ה' אֱלֹהִים אִם אֶחְפֹּץ בְּמוֹת הָרָשָׁע כִּי אִם בְּשׁוּב רָשָׁע
מִדְּרָכּוֹ וַחֲזָה וְכוּ'. וַחֲזָה בְּשָׁנֵי עוֹלָמוֹת, הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם
הַבָּא.

וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֲשֶׁרֵי הַבְּנִים שְׂאוֹמְרִים לָהֶם כֶּךָ, וְהַשִּׁיבוּ
וַחֲיוּ. (שם) שׁוּבוּ שׁוּבוּ מִדְּרָכֵיכֶם הָרָעִים וְלָמָּה תָמוּתוּ
ב"י. כִּי הוּא אִינוּ חֲפִץ בְּמִיתַתָּן שָׁל רְשָׁעִים אֲלָא שֶׁיַּחְזְרוּ
בַּתְּשׁוּבָה לְמַעַן יַחֲיוּ.

ר' יוֹחָנָן פְּתַח, (איוב יא) וְעֵינַי רְשָׁעִים תִּכְלִינָה וּמָנוֹס אָבִד
מִנְהֶם וְתִקְוֹתֵם מִפֶּחַ נָפֶשׁ. מִשָּׁל לָמָּה הַדָּבָר דּוּמָה, לְכַת
לְסֻטִּים שֶׁהָיוּ שׁוֹדְדִים בְּהָרִים, שָׁמַע הַמַּלְאָךְ, וְשָׁלַח עֲלֵיהֶם
גַּיִסוֹתָיו, וְתוֹפְסֵם וְהִנִּיחוֹם בְּמַגְדָּל גְּבוּהָ. וְהָיוּ בָהֶם פְּקָחִים,
אָמְרוּ יִדְעָנָא בְּנַפְשָׁתָנָא דְעַבְדָּנָא עוֹבְדִין בִּישִׁין, וְלֹא
יְכִילָנָא לְאַשְׁתַּזְבָּא. מָה עָשׂוּ, חָפְרוּ חֲפִירָה אַחַת בְּמַגְדָּל,
וַיַּעֲאוּ וּבְרָחוּ לָהֶם. טִיפֵּשׁ אַחַד הָיָה בֵּינֵיהֶם, וּרְאָה אֶת

הַחֲפִירָה, וְלֹא רָצָה לָנוּס לְהַמְלִיט.

לְמַחֵר בָּא הַמֶּלֶךְ לְרֹאוֹת אֶת הַמְּגִדָּל, וְאֶת הַלְּסָטִים, רָאָה אֶת הַחֲפִירָה שֶׁעָשׂוּ וְנָסוּ וְנִמְלְטוּ. אָמַר לָזֶה, שׁוּטָה, חֲבֵרֶיךָ בָּרְחוּ בְּזוֹ הַחֲפִירָה וְנִמְלְטוּ מִדִּינִי, מָה אֲנִי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת עוֹד לָהֶם, אֲבָל אַתָּה שָׂרְאִית אֶת הַחֲפִירָה בְּעֵינֶיךָ, וְלֹא רָצִיתָ לְהַמְלִיט וְנִקְרוּ עֵינֶיךָ, וְאַחֵר כֶּךָ יִתְלוּ אוֹתָךְ עַל עֵץ.

כֶּךָ הַלְּסָטִים, אֵלוּ הֶרְשָׁעִים הַהוֹלְכִים בְּמַחֲשָׁבִים. הֶרְשָׁעִים הַפְּקָחִים, מָה הֵם עוֹשִׂים. אָמְרוּ חֲטָאנוּ לְמֶלֶךְ, אָנָּה נִמְלֵט מִדִּינִי. אֲבָל נִפְתַּח דְּרֹךְ הַתְּשׁוּבָה, וְנִבְקַשׁ רַחֲמִים, וְנִבְרַח וְנִימְלֵט, וְכֶךָ עָשׂוּ. הַטְּפָשִׁים מָה הֵם עוֹשִׂים, רוֹאִים דְּרֹךְ הַתְּשׁוּבָה פְּתוּחַ לְפָנֵיהֶם, שֶׁפְּתַחוּ הָאֲחֵרִים, וְנִמְלְטוּ מִדִּין שָׁמַיִם, וְהֵם אֵינָם רוֹעִים לְהַמְלִיט.

אָמַר לִיָּהּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שׁוּטִים, אֲחִיכֶם בָּרְחוּ וְנִמְלְטוּ, בְּאוֹתוֹ דְּרֹךְ שֶׁל תְּשׁוּבָה שֶׁפְּתַחוּ, מָה אֲנִי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת עוֹד לָהֶם, אֲבָל אַתֶּם עֵינֵיכֶם שָׂרְאוּ הַחֲפִירָה, דְּרֹךְ הַתְּשׁוּבָה פְּתוּחַ לְפָנֵיכֶם, וְלֹא רָצִיתֶם לְהִכָּנֵס בְּתוֹכוֹ וְלָנוּס וְלְהַמְלִיט, מֵאִי פְּתִיב בְּכוֹ, וְעֵינֵי רְשָׁעִים תִּכְלִינָה. שָׂרְאוּ הַדְּרֹךְ פְּתוּחַ וּמְנוּס אֲבָד מִנְהֶם, שֶׁלֹּא רָצוּ לָנוּס וְלְהַמְלִיט. וְתִקְוַתֶּם מִפֶּחַ נִפֵּשׁ לְעוֹלָם הַבָּא.

כֶּךָ דוֹר הַמְּבּוּל, רְאוּ לְנַח עוֹשֶׂה הַתִּיבָה, וּמִתְרָה בָּהֶם בְּכָל יוֹם, וְרְאוּ אוֹתוֹ נִכְנָס לַתִּיבָה, וְלֹא רָצוּ לְשׁוּב. אָמַר

הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְעֵינַי רְשָׁעִים תִּכְלִינָה וּמָנוּס אֲבָד מִנְהֵם, שְׁלֹא רָצוּ לָשׁוּב וּלְנוּס מִדִּינִי, וְתִקְוֹתֵם מִפֶּה נֶפֶשׁ, שְׁלֹא יִקְוֹמוּ לַיּוֹם הַדִּין, שֶׁנֶּאֱמַר (איוב כו) הָרָפָאִים יְחוּלְלוּ מִתַּחַת מַיִם וְשִׁכְנֵיהֶם.

(בראשית ט) וַיַּחַל נֹחַ אִישׁ הָאֲדָמָה. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, לָמָּה נִקְרָא אִישׁ הָאֲדָמָה. שְׁנַתְיִישְׁבָּה מִמֶּנּוּ הָאֲדָמָה. כְּלוֹמַר אֲדוֹן הָאֲדָמָה. רַבֵּנן אָמְרִי, אִישׁ הָאֲדָמָה, לְפִי שֶׁבִשְׁבִילוֹ עֹמְדָה הָאֲדָמָה בְּכַתְּהָ וְטַבְעָה. שֶׁנֶּאֱמַר (שם ה) זֶה יִנְחַמְנוּ מִמַּעַשְׁנוּ וּמִמַּעַצְבוֹן יְדִינוּ מִן הָאֲדָמָה אֲשֶׁר אֲרָרָה ה'. תִּדַע לָךְ, כִּיּוֹן שֶׁחֲטָא אָדָם נִתְאַרְרָה הָאֲדָמָה, שֶׁנֶּאֱמַר (שם א) אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בְּעִבּוּרָךְ. וְעֹמְדָה בְּקַלְלוֹתֶיהָ, עַד שֶׁבָּא נֹחַ וּבִטַל הַקְּלָלָה.

דִּתְנִיָּא אָמַר רַבִּי חֲזִיא רַבָּה, בְּשַׁעָה שֶׁאָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְנֹחַ עַא מִן הַתִּיבָה, אָמַר לְפָנָיו רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם, לָאֵן אַעֵא, אַעֵא לְאֲדָמָה שְׁנַתְאַרְרָה. וּמִפְּנֵי שְׁנַתְאַרְרָה אֲבָדוּ שׁוֹכְנֵיהָ, וְנִתְאַרְרוּ כּוֹלָם וְנִתְמַעְטוּ. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, לֹא כַךְ אַתֶּם, אֱלֹא שְׂרָעוּ בְּאַרְץ וּרְבוּ בָּהּ. הָאַחֲרִים אֲבָדוּ בָּהּ, אֲבָל אַתֶּם פָּרוּ וּרְבוּ וְשָׂרְעוּ בָּהּ. וְעַם כָּל זֶה לֹא נִתְיִישַׁב בְּלִבּוֹ, וְהֵעֵלָה עוֹלוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר (שם ח) וַיַּעַל עוֹלוֹת בְּמִזְבֵּחַ. הוּא הַמִּזְבֵּחַ שֶׁהִקְרִיב עָלָיו אָדָם הֶרְאֵשׁוֹן. אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הֲרִי לָךְ מָה שֶׁשֵּׂאֲלָתָ, לֹא אוֹסִיף לְקַלֵּל עוֹד אֶת הָאֲדָמָה בְּעִבּוּר הָאָדָם, אִין נִתְיִישַׁב

בְּלִבּוֹ וּלְפִיכֶךָ נִקְרָא אִישׁ הָאֲדָמָה, שְׁנַתֵּן נַפְשׁוֹ וּלְבוֹ עָלֶיהָ
 לְהוֹצִיאָהּ מִן הַקְּלָלָה. וְאֵית דְּאֲמַרֵי שְׁנַתֵּי עֵסֶק בְּעֵסְקֵי
 הָאֲדָמָה.

(שם ט) וַיִּטַּע כָּרֶם. גִּפְּן גְּרוּשָׁה מְצָא, שְׁנַתֵּי גְרֻשָׁה מִגֵּן עֵדֶן
 וּבִיּוֹמוֹ נִטְעָה וְנִשְׁתַּגְּשָׁה, שְׁנַיָּא מֵר (ישעיה יז) בְּיוֹם נִטְעָךְ
 תִּשְׁגְּשְׁגֵי. רַבִּי אֹמֵר, גִּפְּן הֵיְתָה, שְׁנַתֵּי גְרֻשָׁה מִגֵּן עֵדֶן,
 וְעֲנִבְיָה עִמָּה, וְסַחַט אֹתָם, וְשָׂתָה מִן הַיַּיִן, וְנִתְגַּל.

רַבִּי בּוֹן פְּתַח, (ויקרא י) וַיִּדְבַּר ה' אֶל אֶהֱרֹן לֵאמֹר יֵינ וְשִׁכַּר
 אֶל תִּשְׁתֵּי אֶתָּה וּבְנֵיךָ אֶתָּךְ בְּבִאֲכֶם אֶל אֶהֱל מוֹעֵד וְלֹא
 תָמוּתוּ חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם. דְּאֲמַר רַבִּי אֲבוּן, אֵינן בְּכָל
 הָעוֹלָם דְּבַר שְׁמַתֵּי גְּשָׁה לְבוֹ שֶׁל אָדָם, אֲלֵא בֵינָן. וְזֶה הָיָה
 עֲנָשׁ שֶׁל נָדָב וְאָבִיהוּא, שְׁאֲכָלוּ וְשָׂתוּ וְנִבְּהוּ לְבָם, וְזֶהוּ אִישׁ
 זָרָה אֲשֶׁר לֹא עָוָה אֹתָם.

וְקוֹדֵם זֶה הָיָה נִגְזָר עֲלֵיהֶם, וּבָאָה מִדַּת הַדִּין לְשִׁלּוּחַ יָד
 בָּהֶם, שְׁנַיָּא מֵר (שמות כד) וְאֶל אֲעִילֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא
 שָׁלַח יָדוֹ. אַף עַל פִּי שְׁנִגְזָר דִּינָם לְשִׁלּוּחַ יָד בָּהֶם. וְלָמָּה הָיָה
 עֲנָשׁ, מְשׁוּם וַיַּחֲזוּ אֶת הָאֱלֹהִים וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ. נִבְּנָסוּ,
 בְּשִׁאֲכָלוּ וְשָׂתוּ, וְנִגְזָר עֲנָשׁם בְּאוֹתָהּ שְׁעָה.

וְלֵאחֶר כִּן רָאוּ שֶׁלֹּא שָׁלַח יָד בָּהֶם בְּפַעַם רֵאשׁוֹנָה, עָשׂוּ ג"כ
 בְּשִׁנְיָה, וּמִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרוּבִים יָצָא לֵהֵב וְנִשְׂרָפוּ. כִּי
 לְכַךְ הָיוּ הַכְּרוּבִים מְכֻוְּנִים, כְּנִגְדַּת אֹתָם הַכְּרוּבִים אֲשֶׁר בֵּין
 עֵדֶן.

וְלֹאֲחֵר שְׁמִיתוּ, עֲוֹה לְאַהֲרֹן וְלִכְהֻנִּים הַבָּאִים אַחֲרָיו, לְהַמְנִיעַ
עֲצָמָם מִן הַיִּזְן, בְּבוֹאֵם אֶל אֶהֱל מוֹעֵד, כִּדִּי שְׁלֹא
יִכְנָסוּ וַיִּמְצֵא לָבָם בְּגִאוֹת וּבְגִסוֹת הָרוּחַ.

אָמַר רַבִּי, תִּירֵי עַנְיֵינִי אֵינּוֹן דְּלֹא מִתִּישְׁבִּי בְּחֻדָּא, יִינָא
וּפּוֹלְחֵן שְׁמַיָּא. דְּתַנְיָן תַּמָּן, שְׁתוּי אֶל יִתְפַּלֵּל. וְכֵן
שְׁבוּר, אֶל יִתְפַּלֵּל. וְאִם הִתְפַּלֵּל, תִּפְּלָתוֹ תוֹעֵבָה.

וְאָמַר רַבִּי יוֹסִי, שְׁבוּר הַמִּתְפַּלֵּל כְּאִלוֹ עוֹבֵד עֲבוּדָה זָרָה.
וּמָנָא לָן, מִחֲנָה. דְּכְתִיב (שְׁמוֹאל א א) וַיַּחֲשֹׁבָה עָלַי
לְשׁוֹבָרָה. וְהַשִּׁיבָה וְאָמְרָה אֶל תַּתֵּן אֶת אֲמַתְךָ לְפָנַי בַּת
בְּלִיעֵל. וְאָמַר רַבִּי יוֹסִי, כְּתִיב הֲכֵא בַת בְּלִיעֵל, וְכְתִיב
הֲתָם, (דְּבָרִים יג) יֵצְאוּ אַנְשִׁים בְּנֵי בְּלִיעֵל, מֶה לְהֶלֶן עֲבוּדָה
זָרָה, אֵת כָּאֵן עֲבוּדָה זָרָה.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, לֵית לָךְ גּוֹבְרִין דְּאֲתַקְרוּן קְדִישִׁין, בַּר אֵינּוֹן
פְּרִישֵׁי חֲמָרָא. דְּכְתִיב כָּל יְמֵי הַזִּירוּ לֵה' קְדוֹשׁ יִהְיֶה.
וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק, לֵית לָךְ חֲמַר דְּאֲתַקְרִי חֲמַר טוֹב, כְּחֲמָרָא
דְּאֲרַעָא דִּישְׂרָאֵל. וַיִּתִּיר עַל כְּלָהוֹן, חֲמָרָא דְגַלִּילָא
עִילָאָה, דְּלֹא יָכִיל אֵינֶשׁ לְמִשְׁתִּי פְּלָגוֹת לוֹנָא מִיָּנִיה.

רַבִּי אֶלְעָזָר בַּר ר' שְׁמַעוֹן, אָזַל לְמַחְמֵי לְר' יוֹסִי ב"ר שְׁמַעוֹן
בֶּן לְקוֹנִיָּא חָמוּי. יַהֲבִי לִיה לְמִיכַל עֲגָלָא תְּלִיתָאָה
רַכִּיבָא, פִּתַּח לִיה חַד בּוֹבָא דְחֲמָרָא. חָמוּי מְזִיג, וְהוּא שְׁתִּי,
מְזִיג וְהוּא שְׁתִּי. אָמַר לִיה אֵיפְשָׁר דְּשְׁמַעְתָּ מֵאֲבִיד, כְּמָה
הוּא שִׁיעוּרוֹ שֶׁל כּוֹס. אָמַר לִיה כְּמוֹת שְׁהוּא, אַחַת בְּחַמִּין

וְאַחַת בְּצוּנָן, אֲבָל לֹא שִׁיעְרוּ רַבָּנָן בְּכוֹסֶף דִּהִיא זְעִירָא.
 וּבְחִמְרָךְ דִּהוּא טָבָא. וּבְמַעוּהִי דִּהוּא רַחֲבָה.
 וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מְבוּלָבָל בְּדַעְתּוֹ הָיָה נַח כְּשִׁיעָא מִן
 הַתִּיבָה, בְּדִירְתּוֹ עִם הַחִיּוֹת וְהִרְמָשִׁים וְהַשָּׂרְצִים,
 וּמִפְּנֵי שִׁשְׁתָּה מַעַט יַיִן, נִשְׁכַּר וְנִתְגַּל.

וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה בָּא פְּנֵעַן וְסָרְסוּ, הִקְיָן מֵיַיְנוּ, וּמַצָּא עַצְמוֹ
 מְסוּרָם. דְּכִתִּיב (בראשית ט) וַיִּקֶץ נַח מֵיַיְנוֹ, וַיֵּדַע אֶת
 אֲשֶׁר עָשָׂה לוֹ בְּנוֹ הַקָּטָן. אֲשֶׁר רָאָה לֹא נֹאמַר, אֱלֹא אֲשֶׁר
 עָשָׂה לוֹ, שִׁסְרָסוּ. וּלְפִיכֶךָ קָלְלוֹ, שֶׁנֹּאמַר (שם) וַיֹּאמֶר אָרוּר
 כְּנֻעַן עֶבֶד עֲבָדִים יִהְיֶה לְאַחֲיוֹ.

רַבִּי פֶתַח, (שם ח) וַיִּרַח ה' אֶת רִיחַ הַנִּיחַח וַיֹּאמֶר לֹא אֶסְפָּךְ
 לְקָלְלֶךָ עוֹד אֶת הָאָדָמָה בְּעִבּוֹר הָאָדָם. כְּשִׁיעָא נַח מִן
 הַתִּיבָה, פֶּתַח עֵינָיו, וְרָאָה אֶת כָּל הָעוֹלָם כְּלוֹ חֶרֶב, הִתְחִיל
 בּוֹכָה עַל הָעוֹלָם. אָמַר, רַבּוֹנוּ שָׁל עוֹלָם, אִם בְּשִׁבִיל חַטָּאת
 הָאָדָם, אוֹ בְּשִׁבִיל הַשּׁוֹטִים תֵּאבֵד עוֹלָמְךָ, לָמָּה בְּרָאתָם, אוֹ
 הָאֵי, אוֹ הָאֵי. אֵיךְ לָךְ לְמַעַבְדֵי אוֹ דִּלָּא תִּבְרִי אֵינִשׁ, אוֹ דִּלָּא
 תִּיבַד עֲלֵמָא. הַעֲלָה עוֹלוֹת, וְקָם וְהִתְפַּלֵּל לְפָנָיו, וְאוֹתוֹ הִרִיחַ
 עָלָה לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְעָרַב לוֹ.

אָמַר רַבִּי, גַּי רִיחֹת עָלוּ לְפָנָיו, רִיחַ עוֹלָתוֹ, וְרִיחַ תְּפִלָּתוֹ,
 וְרִיחַ מַעֲשָׂיו. וְלֹא הָיָה רִיחַ בְּעוֹלָם דִּנְיָחָא קַמִּיהָ,
 כְּאוֹתוֹ הִרִיחַ. וּלְפִיכֶךָ צָוָה וְאָמַר, (במדבר כח) רִיחַ נִיחַחֵי
 תִּשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי בְּמוֹעֵדוֹ. כְּלוֹמַר רִיחַ שֶׁהַקְרִיב נַח לְפָנָי,

תִּשְׁמְרוּ לְהִקְרִיב לִי, רֵיחַ עֹלָה וּתְפִלָּה, וּבְשָׂרוֹן מַעֲשִׂים.
 רַבִּי אִיבּוֹ אָמַר, נֹחַ חָכֵם הָיָה, וְהָיָה מִבֵּין לְחֵישֵׁת וְצַפְצוּף
 כָּל הַנְּבִרָאִים וְרַמְיֹתָם, וּבְשִׁהָיָה בְּתִיבָה, אָמַר יוֹדֵעַ
 אֲנִי שְׂאִין פִּקֵּחַ בְּעוֹפוֹת כְּמוֹ הָעוֹרֵב, לְמִידַע מַנִּיחַ סִימָנָא
 בְּעֵלְמָא, מִיָּד וַיִּשְׁלַח אֶת הָעוֹרֵב.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, וְהָאִיךְ עֶבֶד הָכִי, וְהָאִמַר רַבִּי בּוּ, אָסוּר
 לְאַסְתַּכְּלָא בְּאַלִּין מְנַחְשֵׁי בְּעוֹפֵי דְשַׁמְיָא, וְהָרִי הוּא
 בְּכִלְלַל לֹא תִנְחָשׁוּ וְלֹא תַעֲוִנְנוּ, אֲפִילוּ כָּל נִיחוּשׁ בְּעֵלְמָא.

אָלָא אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, לָמָּה שָׁלַח אֶת הָעוֹרֵב. דָּאִמַר רַבִּי
 חֲזִיָּא, מַעֲטָעַר הוּא נֹחַ טָפִי עַל אוֹבְדָא דְעֵלְמָא. אָמַר
 רַבּוּנֵנוּ שָׁל עוֹלָם, יְדַעְתִּי כִּי אַתָּה רַחוּם, וְאַתָּה לֹא רַחֲמַתְּ עַל
 עוֹלָמָךְ, וְנִהְפַךְ רַחֲמֵנוּתְךָ לְאַכְזָרוֹת, אַתָּה לֹא רַחֲמַתְּ עַל
 בְּנֵיךְ, יַעֲזֵא זֶה שְׂאִינוּ מְרַחֵם עַל בְּנָיו, וְנִהְפַךְ לָהֶם לְאַכְזָרִי,
 וּלְפִיכָךְ שָׁלַח אֶת הָעוֹרֵב, רָמֵז הוּא דִקָּא רָמֵז.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְכִי לֹא כְּתִיב בִּיה אִישׁ צַדִּיק תָּמִים הָיָה,
 וְהָאִיךְ הִטִּיחַ דְּבָרִים כְּלָפֵי מַעְלָה. אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא,
 מְרֻב צַעְרוֹ הוּא דָאִמַר, דְּהָא תַנַּן, מַנִּין שְׂאִין דְּנִין אֶת
 הָאָדָם לְפִי צַעְרוֹ, שְׁנַאֲמַר (אִיּוֹב ל"ד) אִיּוֹב לֹא בִדַּעַת יְדַבֵּר
 וּדְבָרָיו לֹא בְהִשְׁכַּל. אַף עַל פִּי שֶׁהִטִּיחַ דְּבָרִים כְּלָפֵי מַעְלָה,
 אִין דִּינוּ כְּמִזִּיד, אָלָא כְּאָדָם בְּלֹא דַעַת, לְפִי צַעְרוֹ.

וְלֹא רָצָה הָעוֹרֵב לְהִלּוֹךְ בְּשְׁלִיחוֹתוֹ, מִפְּנֵי שְׁמַתוּקָן הוּא
 לְשְׁלִיחוֹת אַחֲרָת, לְפָרְנָם אֲלֵיהוּ, שְׁנַאֲמַר (מַלְכִּים א י"ז)

וְהַעוֹרְבִים מְבִיאִים לוֹ לֶחֶם וּבָשָׂר, וְלֹא רָצָה לַעֲשׂוֹת
שְׁלִיחוֹתָיו, עַד יְבַשֶּׁת הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ, שֶׁהָיָה עַל יְדֵי
שְׁבוּעַת אֱלֹהֵינוּ. כִּיּוֹן שֶׁרָאָה נַח שֶׁלֹּא עָשָׂה כְּהוֹנֵן, שָׁלַח אֶת
הַיּוֹנָה.

וְאָמַר רַבִּי בּוֹן, תִּרִי עֲנִינֵי רָמוֹז בְּהֵ, חֲדָא, דְּכַתִּיב (הושע ז)
כִּיּוֹנָה פּוֹתָה אֵין לֵב, כְּלוּמַר מֵרַב צַעֲרֵי, אֵין לְבִי עֲמִי
וְנִפְתָּה. אַחֲרֵינָא, אָמַר נַח, אֵין בְּכֹל הָעוֹפּוֹת דִּי־סְבוּל
מִיתָתָה בְּלֹא סְרַבְנוּת, כִּיּוֹנָה. וּלְפִיכָךְ נִמְשְׁלוּ יִשְׂרָאֵל כִּיּוֹנָה.
אָמַר נַח, כִּדְּ יָאוֹת לָנָא לְמַסְבֵּל כְּלָא, בְּלֹא סְרַבְנוּתָא,
וּלְפִיכָךְ וַיִּשְׁלַח אֶת הַיּוֹנָה.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי, נִטַּל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת שֵׁם בֶּן
נַח, וְהִפְרִישׁוּ לְכַהֵן עֲלִיוֹן, וּלְשָׂרְתּוֹ. וְהַשְׂרָה שְׁכִינָתוֹ
עִמּוֹ, וְקָרָא שְׁמוֹ מִלְּבִי צֶדֶק מְלֶךְ שָׁלֵם. וְהָיָה יַפֶּת אָחִיו לוֹמַד
תּוֹרָה מִמֶּנּוּ בְּמִדְרָשׁוֹ, עַד שֶׁבָּא אַבְרָהָם, וְלָמַד תּוֹרָה
בְּמִדְרָשׁוֹ שֶׁל שֵׁם. וְנִתְעַסַּק הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאַבְרָהָם,
וְנִשְׁתַּכְּחוּ כָּל הָאַחֲרִים. בָּא אַבְרָהָם וְהִתְפַּלֵּל לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא, שִׁישְׂרָה שְׁכִינָתוֹ תָּמִיד בְּבֵיתוֹ שֶׁל שֵׁם, וְהוֹדָה
לוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קי) אַתָּה כַּהֵן לְעוֹלָם עַל דְּבַרְתִּי מִלְּבִי צֶדֶק.
אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, וְהֵלֵא יַפֶּת הוּא הַגְּדוֹל, לָמָּה שֵׁם נִטַּל
הַכְּהוֹנָה. בְּשִׁבִיל שֶׁהָיָה תָּמִיד עוֹסֵק בַּתּוֹרָה, וּפִירֵשׁ
מִדְרָכֵי הָעוֹלָם. וּמֵאַיִן הָיָה לוֹ תּוֹרָה. אֲלֵא אָדָם הָרֵאשׁוֹן יָדַע
הַתּוֹרָה, וְהִנִּיחָהּ בְּקַבְלָהּ לְשֵׁת בְּנֵו, וְאַחַר כֵּן בָּאָה לְיַד

הַנּוֹף, עַד שֶׁבֵּא לְשֵׁם וְהָיָה מִתְעַסֵּק תָּמִיד בָּהּ.
 אָמַר לוֹ ר' יוֹסִי, אִם הַתּוֹרָה הֵיטָה בְּמִדְרָשׁוֹ שֶׁל שֵׁם, לָמָּה
 הוֹצֵרָךְ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְצוּוֹת לְבָנָי נֶחֱ אוֹתָן שֶׁבַע
 מִצְוֹת שֶׁנֶּצְטוּוּ, שֶׁהֵרִי בַתּוֹרָה נִכְתְּבוּ קוּדֵם לְבֵן, אֵלֵּא אָמַר
 רַבִּי יִצְחָק, בְּשָׁעָה שֶׁהַמְּבּוּל בָּא לְעוֹלָם, וְנִכְנָסוּ לְתִיבָה,
 מְרֹב צַעֲרָם נִשְׁתַּכְּחָה מִשֵּׁם, עַד שֶׁבֵּא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 וַחֲיִידֵשׁ לָהֶם אוֹתָם שֶׁבַע מִצְוֹת.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, חֵם וְשָׁלוֹם לֹא נִשְׁתַּכְּחָה הַתּוֹרָה מִפְּנֵי, אֵלֵּא
 אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אִם אוֹמַר לָהֶם שִׁישְׁמְרוּ כָּל
 תּוֹרָתִי, יִפְרְקוּ כָּל הָעוֹל מֵהֶם, בְּאַחֲרֵים שֶׁאָמְרוּ (איוב כא)
 וְדַעַת דְּרַכִּיךָ לֹא חִפְצָנוּ. אֵלֵּא אֵתָּן לָהֶם דְּבָרִים מוֹעֲטִים,
 וַיִּשְׁמְרוּ אוֹתָם.

עַד שֶׁיָּבֹא מִי שִׁישְׁמֹר כּוֹלָהּ, וְהוּא אֲבָרְהָם, שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית
 כו) עַקֵּב אֲשֶׁר שָׁמַע אֲבָרְהָם בְּקִלִּי וַיִּשְׁמַר מִשְׁמֵרָתִי
 מִצְוֹתַי חֲקוֹתַי וְתוֹרָתַי. דְּכִיּוֹן שֶׁלְּמַד מִשֵּׁם הַתּוֹרָה, קִבֵּל עַל
 עַצְמוֹ שִׁישְׁמֹר הַתּוֹרָה כּוֹלָהּ, וּלְפִיכֵךְ בִּירַר לָהֶם הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא שֶׁבַע מִצְוֹת מִן הַתּוֹרָה כִּדִּי שִׁישְׁמְרוּ אוֹתָם.

תָּנוּ רַבָּנָן, מָה הֵשִׁיב הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְנֶחֱ, כְּשִׁיצֵא מִן
 הַתִּיבָה וַרְאָה כָּל הָעוֹלָם חָרֵב, וְהִתְחִיל לְבַכּוֹת עָלָיו,
 וְאָמַר, רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם, נִקְרָאתָ רַחוּם, הֵיךְ לָךְ לְרַחֵם עַל
 בְּרִיּוֹתֶיךָ.

הֵשִׁיבוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, רַעֲיָא שְׁטִיָּא, כְּעֵן אִמְרַת דָּא, וְלֹא

בְּזִמְנָא דְאִמְרִית לָךְ בְּלִישְׁנָא רְכִיכָא, דְכָתִיב (שם ו) עֲשֵׂה לָךְ תֵּבֶת עֲצֵי גֹפֶר כּו', וְאֲנִי הִנְנִי מְבִיא אֶת הַמַּבּוּל כּו', לְשַׁחַת כָּל בָּשָׂר כּו', וַיֹּאמֶר ה' לְנֹחַ כּו', כִּי אֶתְּךָ רָאִיתִי צַדִּיק לְפָנַי בְּדוֹר הַזֶּה, כּוֹלֵי הָאֵי אֶתְעַכְבֵּית עִמָּךְ, וַאֲמַרְתִּית לָךְ, בְּדִיל דְתַבְעֵי רַחֲמִין עַל עֲלָמָא. וּמַכְרִין דְשִׁמְעֵת דְתִשְׁתִּיזִיב אֶת בְּתִיבוּתָא, לָא עָאֵל בְּלִפְךָ בִישׁוּתָא דְעֲלָמָא, וְעַבְדֵת תִּיבוּתָא וְאִשְׁתַּזְבֵּתָא. וּכְעַן דְאֶתְאָבִיד עֲלָמָא, פְּתַחִית פּוּמָךְ לְמַלְלָא קְדָמִי בְּעֵינִין וְתַחֲנוּנִין.

כִּיּוֹן דְהָזָא נֹחַ כָּךְ, הַקְרִיב עֲלוּן וְקָרְבָּנִין, דְכָתִיב (שם ח) וַיִּקַּח מִכָּל הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה וּמִכָּל הָעוֹף הַטְּהוֹר וַיַּעַל עֹלוֹת בַּמִּזְבֵּחַ.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, בַּא וְרֵאָה מַה בֵּין הַצַּדִּיקִים שְׁהִיוּ לְיִשְׂרָאֵל אַחֵר כָּךְ, וּבֵין נֹחַ. נֹחַ לֹא הִגִּין עַל דּוֹרוֹ, וְלֹא הִתְפַּלֵּל עָלָיו כְּאַבְרָהָם. דְכִיּוֹן דְאָמַר הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאַבְרָהָם, זַעֲקַת סְדוּם וְעַמּוּרָה כִּי רָבָה, מִיָּד וַיִּגַּשׁ אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר. וְהִרְבָּה דְבָרִים כְּנֶגֶד הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, עַד שֶׁשָּׂאֵל שְׂאֵם יִמְצֵא שֵׁם עֲשָׂרָה צַדִּיקִים, שְׂיַכְפֹּר לְכָל הַדּוֹר בְּשִׁבְלֵם, וְחָשַׁב אַבְרָהָם שְׁהִיוּ י' בְּעִיר, עִם לוֹט וְאִשְׁתּוֹ וּבְנָיו וּבְנוֹתָיו, וְחַתָּנָיו, וְלִכֵּן לֹא הִתְפַּלֵּל יוֹתֵר.

כַּא מִשָּׁה וְהִגִּין עַל כָּל הַדּוֹר, כִּיּוֹן שֶׁאָמַר הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמִשָּׁה, יִשְׂרָאֵל חֲטָאוּ, סְרוּ מֵהַר מִן הַדֶּרֶךְ. מַה כְּתִיב בֵּיהּ, (שמות לב) וַיַּחַל מִשָּׁה. מֵהוּ וַיַּחַל. מְלַמֵּד שֶׁהִתְפַּלֵּל עַד

שְׂאֵחֹתוֹ תִּלְחָלֶה. רַבָּנִן אָמְרִי, לֹא הִנִּיחַ מֹשֶׁה לְהַקְדֹּשׁ בְּרוּךְ הוּא, עַד שֶׁנִּתֵּן נַפְשׁוֹ עֲלֵיהֶם מִן הָעוֹלָם הַזֶּה וּמִן הָעוֹלָם הַבָּא. דְּכֻתִּיב, (שם) וְעַתָּה אִם תִּשָּׂא תַטְּאֶתֶם וְאִם אֵין מִחֲנִי נָא מִסְפָּרָךְ אֲשֶׁר כָּתַבְתָּ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי מִהֶבֶא, (תהלים קו) וַיֹּאמֶר לְהַשְׁמִידֵם לוֹלִי מֹשֶׁה בְּחִירוֹ עָמַד בַּפָּרִץ לְפָנָיו. וְכֵן כָּל הַצְּדִיקִים הִגִּינוּ עַל דוֹרָם, וְלֹא הִנִּיחוּ מִדַּת הַדִּין לְשְׁלוֹט בָּהֶם.

וְנֹחַ הִתְעַבֵּב עִמּוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאָמַר לִיה רַבּוּי דְּבָרִים, שָׂמָא יִבְקֹשׁ עֲלֵיהֶם רַחֲמִים, וְלֹא הִשְׁגִּיחַ, וְלֹא בִיקֶשׁ עֲלֵיהֶם רַחֲמִים, וְעָשָׂה הַתִּיבָה וְנֶאֱבַד כָּל הָעוֹלָם.

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ הוּוּ יְתָבִי בַּפְּלָכִי טְבַרְיָא, אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, רַבִּי, מַה רָאָה נֹחַ שֶׁלֹּא בִקֶּשׁ רַחֲמִים עַל דוֹרוֹ. אָמַר לוֹ, אֲפִילוֹ הוּא לֹא חָשַׁב בְּלִבּוֹ שְׂיִמְלֹט. מְשָׁל, לְמוֹצֵא אֲשָׁכוֹל עֲנָבִים שְׂאִינָם מְבוֹשָׁלִים, בֵּין הַבוֹסְרִים, דְּאֵלוֹ הָוּה בֵּין עֲנָבִים מְבוֹשָׁלִים, לָא הוּוּ כְּלוּם.

מִשְׁמַע, דְּכֻתִּיב (בראשית ז) כִּי אֹתָךְ רָאִיתִי צְדִיק לְפָנַי בְּדוֹר הַזֶּה. הָוּה לִיה לְמִימַר צְדִיק לְפָנַי, מַהוּ בְּדוֹר הַזֶּה. כְּלוּמַר, לְפִי הַדּוֹר. וּלְפִיכֶךָ לֹא בִקֶּשׁ רַחֲמִים, אָמַר בְּלִבּוֹ וְלֹאִי שְׂאִבְקֶשׁ רַחֲמִים עָלַי וְאִמְלֹט, וְכָל שְׂכֵן שְׂאִתְּפַלֵּל עַל אַחֲרִים.

לְבַתֵּר אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, עַל כָּל דָּא, הָוּה לִיה לְמַתְּבַע רַחֲמִין עַל עֲלָמָא קַמִּי קוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא, דְּנִיחָא

לִיה, מֵאֵן דְּאָמַר טָבָא עַל בְּנוּהִי.

מִנָּא לָן, מְגַדְעוֹן בְּר יוֹאֲשׁ, דְּלֹא הָוֵה זַכָּאי, וְלֹא בְר זַכָּאי,
וּמְשׁוּם דְּאָמַר טִיבוּתָא עַל יִשְׂרָאֵל, מַה כְּתִיב בֵּיה.
(שׁוֹפְטִים ו) וַיֹּאמֶר לוֹ ה' לֵךְ בְּכַחַךְ זֶה וְהוֹשַׁעְתָּ אֶת יִשְׂרָאֵל מִיַּד
מִדִּין. מַהוּ בְּכַחַךְ זֶה. טִיבוּתָא דָּא דְּאָמַרְתָּ עַל בְּנֵי, יְהֵא לָךְ
חֵילָא סְגִיָּאָה, לְשִׁיזְבוּתְהוֹן מִן יְדָא דְּמִדִּין.

וְעוּד אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, אַף עַל פִּי דִּיהוּי צְדִיקָא רַבָּה מִכָּל
עָלְמָא, וַיִּימַר בִּישָׂא קַמִּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִי
דְּלְטוּרִין עַל יִשְׂרָאֵל, עוֹנְשִׂיהָ סְגִיָּא מִן כְּלָהוֹן. וְלֹא אֲשַׁכְּחָנָא
צְדִיקָא טָבָא כְּאֵלֶיהוּ בְּכָל דְּרָא, וּמְשׁוּם דְּאָמַר דְּלְטוּרִין עַל
יִשְׂרָאֵל, דְּכְתִיב (מַלְכִים א יט) כִּי עָזְבוּ בְּרִיתְךָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת
מִזְבְּחוֹתֶיךָ הָרְסוּ וְאֶת גְּבִיאֶיךָ הָרְגוּ בַחֲרֵב, בֵּיה שְׁעָתָא
אַבְאִישׁ סְגִיָּא קַמִּיה.

תָּא חַזִּי מַה כְּתִיב בֵּיה. (ש) וַיִּבַט וְהִנֵּה מְרֹאשֹׁתָיו עֹנֹת
רְצָפִים. מַהוּ רְצָפִים. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּדִין
יָאוֹת לְמִיכָל, מֵאֵן דְּאָמַר דְּלְטוּרִין עַל בְּנֵי.

אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, מֵאִי דְכְתִיב, (ש) וַיִּלֶךְ בְּכַח הָאֲכִילָה
הָהִיא אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה עַד הַר הָאֱלֹהִים
(חֲרָבָה). וְכִי בְּכַח אֲכִילַת עוֹנֹת רְצָפִים אָזַל כּוֹלֵי הָאִי.

אָלֵא אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, הַשְּׁלִיךְ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא דוֹרְמִיטָה
עַל אֵלֶיהוּ, וְהִרְאֵהוּ עֲגִינָא דְּמִשָּׂה, דִּיתִיב קַמִּיה
אַרְבָּעִין יָמִין וְאַרְבָּעִין לַיְלָוֹן, וּמִכְּדִין דְּהָוֵה תַּמָּן, עָבְדוּ

יִשְׂרָאֵל יֵת עֲגָלָא. וּבִגִּין דְּהוּה אַרְבַּעִין יָמִין וְאַרְבַּעִין לֵילּוֹן
 דְּלָחָם לָא אָכַל, וּמֵיָא לָא שָׁתִּי, לָא אַעֲדִי מִתַּמָּן עַד דְּמַחֲל
 לְהוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

אָמַר לִיה לְאַלְיָהוּ, בְּךָ הָוּה לְךָ לְמַעַבְדָּה, וְעוֹד הָוּה לְךָ לְמַחְזִי,
 דְּאִינוּן בְּנֵי בְּנֵי רְחִימָאֵי, דְּקַבִּילוּ אֹרִייתֵי בְּטוֹרָא
 דְּחוֹרֵב, וְדָא הוּא דְּכַתִּיב, וַיִּלְךְ בְּכַח הָאֲכִילָה הֵהִיא
 אַרְבַּעִים יוֹם וְאַרְבַּעִים לַיְלָה. דְּחֻזָּא עֲנִינָא דְּמִשָּׁה,
 דְּאִישְׁתְּהִי קַמִּיה אַרְבַּעִין יָמִין וְאַרְבַּעִין לֵילּוֹן. וְעֲנִינָא
 דְּיִשְׂרָאֵל, דְּקַבִּילוּ אֹרִייתָא בְּטוֹרָא דְּחוֹרֵב. וְדָא הוּא
 דְּכַתִּיב, (שם) עַד הָר הָאֱלֹהִים חִרַב.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, לֹא זֶו אֱלִיָּהוּ מִשָּׁם, עַד שְׁנַשְׁבַּע לְפָנָי
 הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, לְהוֹרוֹת זְכוּתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל תָּמִיד.
 וְכֹל מִי שֶׁעוֹשֶׂה זְכוּת, הוּא מְקַדֵּים וְאוֹמַר לְפָנָי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא, בְּךָ וּבְךָ עָשָׂה עִבְשֵׁי פְלוּנִי. וְאִינוּ זֶו מִשָּׁם, עַד שֶׁיִּכְתְּבוּ
 זְכוּתוֹ דְּהוּא גְּבָרָא. דְּכַתִּיב, (מלאכי א) וַיִּכְתֹּב סֵפֶר זְכוּרֹן
 לְפָנָיו.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בֶּן פִּזִּי, מָה הָיָה עוֹנֵשׁוֹ שֶׁל נֹחַ, שֶׁיֵּצֵא חֵגֶר
 בְּרַגְלָיו מִן הַתִּיבָה, וְשָׁכַב וְנִתְבַּזָּה, וְהִתְלוּצִין עָלָיו בְּנוֹ,
 וְעָשָׂה לוֹ מָה שֶׁעָשָׂה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בַּא וְרָאָה בְּמָה יֵשׁ לְאָדָם לְלַבֵּת בְּדֶרֶךְ
 יִשְׂרָאֵל. בַּא וְרָאָה מִפְּנֵי שְׁנַטְל יַעֲקֹב הַבְּרָכוֹת מֵעֲשׂוֹ
 בְּרַמָּאוֹת. תִּדַּע לְךָ, שֶׁלֹּא נִיתַן רְשׁוּת לְשׁוּם אֹמָה בְּעוֹלָם

לְהִשְׁתַּעֲבֹד בְּיִשְׂרָאֵל, זוֹלָתִי אוֹמֶה שֶׁל עֲשׂוֹ.

רַבִּי פֶתַח בְּכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל כְּנֶגֶד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וַיִּשְׁלַח
 אֶת הָעוֹרֵב, דָּאָמַר רַבִּי פְּנִיחָס, כְּתִיב, (שְׁמוּאֵל ב טו) וַיֹּאמֶר
 דָּוִד כּוֹ, קוֹמוּ וּנְבַרְחָהּ כִּי לֹא תִהְיֶה לָּנוּ פְּלִיטָה מִפְּנֵי
 אֲבִשָׁלוֹם. וְאִם עַל פִּי שִׁפְרָח, מֵאִי כְּתִיב בֵּיהּ, (תְּהִלִּים ג) מִזְמוֹר
 לְדָוִד בְּבָרְחוֹ מִפְּנֵי אֲבִשָׁלוֹם בְּנוֹ. וְאִם עַל פִּי שִׁהֵיָה בּוֹרַח
 וּנְגַרֵשׁ מִמַּלְכוּתוֹ, לֹא מִנַּע עֲצָמוֹ מִלּוֹמַר שִׁירָה לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, וְלָשׁוּב וּלְהִתְחַנֵּן לְפָנָיו. וַיִּשְׁלַח אֶת הָעוֹרֵב, זֶהוּ
 דָּוִד, שִׁהֵיָה קוֹרָא עֲמֵהֵן תָּמִיד כְּעוֹרֵב.

דְּבַר אַחֲרֵי הָעוֹרֵב שֶׁבֵּא מִיְהוּדָה, שֶׁנִּקְרָא עוֹרֵב, שֶׁנֶּאֱמַר,
 (בְּרֵאשִׁית מ"ג) אָנֹכִי אֶעֱרֹבְנִי. הָעֵרֵב כְּתִיב, בְּלֹא וָא"ו. אָמַר
 רַבִּי פְּנִיחָס, לָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ עוֹרֵב, שִׁהֵיָה הוֹלֵךְ בְּהָרִים
 כְּעוֹרֵב. וְהֵינֵנוּ דָּאָמַר לְשֶׁאוּל, (שְׁמוּאֵל א כו) בְּאֲשֶׁר יִרְדֹּף הַקְּרָא
 בְּהָרִים. אָמַר לוֹ, שְׁמִתְנִי לְהִיּוֹת כְּקוֹרָא בְּהָרִים, כְּתִיב הִכָּא
 קוֹרָא, וּכְתִיב הָתֵם, (תְּהִלִּים קמ"ז) לְבָנֵי עוֹרֵב אֲשֶׁר יִקְרָאוּ.

(* וְאָמַר רַבִּי פְּנִיחָס, בֵּא וְרֵאָה מַה בֵּין מַלְכֵי יְהוּדָה לְמַלְכֵי
 יִשְׂרָאֵל. שֶׁלַח הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְדָוִד, וּנְגַרֵשׁוּ מִמַּלְכוּתוֹ,
 וּמִדְּשָׁב בְּתִשׁוּבָה לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְאֵל תִּתְמָה עַל
 זֶה, וְאִפִּילוּ מְנַשֶּׁה מֶלֶךְ יְהוּדָה, שִׁהֵיָה רָשָׁע, מִדְּשָׁב
 בְּתִשׁוּבָה לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְלָקַח אוֹמְנוֹת אֲבוֹתָיו,
 וְשָׁב לְמַלְכוּתוֹ.

וְזֶהוּ שֶׁבֵּא הַכְּתוּב לְהוֹרוֹת, וַיִּשְׁלַח אֶת הָעוֹרֵב, זֶה דָּוִד,

שְׁהִיָּה קוֹרָא תְּמִיד כְּעוֹרֵב, וְשִׁלְחָהּוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
מִמְּלָכוֹתָו, וְהוֹצִיאוֹ מִבֵּיתוֹ, וּמָה כְּתִיב בֵּיהּ. וַיֵּצֵא יֵצוּא
וְשׁו"ב. דְּכְתִיב, (שְׁמוּאֵל ב טו) וְדוֹד עֲלֶיהָ בְּמַעֲלֵה הַזֵּיתִים עֲלֶיהָ
וּבּוֹכָה וְרֹאשׁ לּוֹ חָפוּי. הָיָה יוֹצֵא וְשָׁב בְּתִשׁוּבָה, וּמִתְנַדֶּה עַל
חַטָּאתָיו, וּמִבְּקֵשׁ רַחֲמִים עֲלֵיהֶם, וַיִּדַע כִּי חַטָּאתָיו עָשׂוּ לוֹ
שְׁנֵי שְׁלַח מִמְּלָכוֹתָו וּנְגַרְשׁ.

וּבְכָל דְּבַר וְדְבַר דְּחַטָּאָה גָּרִים בְּמִלְכוֹתָו, אוֹ בְּיִשְׂרָאֵל, הָיָה
תּוֹלָה הַדְּבַר בּוֹ, וְהָוָה יָדַע דֵּהוּא הָיָה גָּרִים. עַד יְבֻשֶׁת
הַמַּיִם, שֶׁהַשֵּׁיבוּהוּ לֹא עָלִיף הַדְּבַר, אֲלָא אֵל שְׂאוּל וְאֵל בֵּית
הַדְּמִים.

תָּא חֲזִי, דְּכְתִיב (שֵׁם כ"א) וַיְהִי רָעַב בְּיַמֵּי דְדוֹד שְׁלֹשׁ שָׁנִים שָׁנָה
אַחֲרֵי שָׁנָה וַיִּבְקֵשׁ דְדוֹד אֶת פָּנָיו ה', דְּסִבַּר דֵּהוּא הָוָה
גָּרִים, אָמַר לִיהּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, לֹא עָלִיף זֶו אֲלָא עַל
שְׂאוּל. עַד יְבֻשֶׁת הַמַּיִם, הָיָה תּוֹלָה הַכֹּל בְּעַצְמוֹ, וּמִיָּד הָיָה
שָׁב בְּתִשׁוּבָה. וְאִזּוֹ לֹא הוֹצֵרְךָ לְחִזּוֹר בְּתִשׁוּבָה, שֶׁהַדְּבַר לֹא
בָּא בְּשִׁבְלוֹ. הֲדָא הוּא דְכְתִיב, (בְּרֵאשִׁית ח) וַיֵּצֵא יֵצוּא וְשׁוּב
עַד יְבֻשֶׁת הַמַּיִם, דְּאִזּוֹ לֹא הָיָה הַדְּבַר תְּלוּי בּוֹ.

אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, רָצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְנַסּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל,
וְשִׁלְחָם לְבָבָל. שְׁנַאֲמַר, (שֵׁם) וַיִּשְׁלַח אֶת הַיּוֹנָה מֵאֶתְרוֹ,
זֶו בְּנִסֵּת יִשְׂרָאֵל. רָאָה מָה כְּתִיב בָּהּ, וְלֹא מַעֲאָה הַיּוֹנָה
מְנוּחָ לְכַף רַגְלָהּ. שֶׁהַכְּבִיד עוֹלָה מִלָּךְ בְּבָל, בְּרָעַב וּבְעָמָא
וּבְהַרְיַגַת צַדִּיקִים הַרְפָּה. וּמַשּׁוּם כּוֹבֵד עוֹלָהּ, וְתִשָּׁב אֲלֵיו

אֶל הַתִּיבָה, וְחֹזְרָה בְּתִשׁוּבָה וְקִבְלָהּ.

חֲטָאָה בְּנִסְתַּי יִשְׂרָאֵל כְּמִתְחַלָּה, וַיּוֹסֶף לְהַגְלוֹתָם, שֶׁנֶּאֱמַר
(שם) וַיּוֹסֶף שַׁלַּח אֶת הַיּוֹנָה מֵאֵתוֹ, בְּגִלּוֹת אַחֲרַת שָׁלַח
יּוֹן. דְּאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, גְּלוֹת יּוֹן אַחֲשִׁיף פְּנִיחוֹן דְּיִשְׂרָאֵל
בְּשׂוּלֵי קַדְרָה.

וּמְרֹב צַעֲרָם וְדוּחֻקָּם מֵהַ כְּתִיב בֵּיהּ. וְתָבֵא אֱלֹהֵי הַיּוֹנָה לְעֵת
עָרֵב. מֵהַ לְעֵת עָרֵב, דְּלֹא הָוּה נִהִירָא לְהוֹן שֶׁעָתָא
דְּרוּחָא, כְּמָה דְּהוֹת עֲבִידָא בְּקַדְמִיתָא, וְאֵתְקַטְלֵי צְדִיקָיָא,
וְאֵתְחַשְׁדֵּי יִמְמָא, וְאֵעֲרִיב לְהֵן שֶׁמֶשָׁא וְלֹא יִכְלִין לְמִיקָם מִן
קָדָם דּוּחֻקָּא סְגִיָּאָה דְּהוּי עֲלִיהוֹן, שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה ד) אוֹי לָנוּ כִּי
פָּנָה הַיּוֹם כִּי יָנֹטוּ צִלְלֵי עָרֵב. כִּי פָּנָה הַיּוֹם, אֱלוֹהֵי צְדִיקָיָא
הַמְּאִירִים בְּשֶׁמֶשׁ. כִּי יָנֹטוּ צִלְלֵי עָרֵב, שֶׁנֶּשְׂאָרוֹ כְּעוֹלָלוֹת
בְּצִיר וְזֵהוּ לְעֵת עָרֵב וְלֹא בְּזִמְנֵי דְּנִהִירִין לְהוֹן צְדִיקָיָא
בְּשֶׁמֶשָׁא.

(בראשית ח) וְהִנֵּה עָלָה זֵית טָרֶף בְּפִיָּהּ. לוֹלֵי שֶׁהָעִיר הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא רוּחַ הַכְּהֻנִּים, שֶׁהִיוּ מְדַלִּיקִין נְרוֹת בְּשֶׁמֶן
זֵית, אֲזִי אֲבָדָה פְּלִיטַת יְהוּדָה מִן הָעוֹלָם. וּבְכָל פַּעַם וּפַעַם
שָׁבָה בְּתִשׁוּבָה וְנִתְקַבְּלָהּ. אָמַר רַבִּי פְּנִיחָס, חוּץ מִן גְּלוּתָא
רַבִּיעָאָה, דְּעַדְיִין לֹא שָׁבָה, וְהַכֹּל תָּלוּי בְּתִשׁוּבָה.
וְאָמַר רַבִּי פְּנִיחָס, אֵין לָךְ בְּכָל פַּעַם וּפַעַם, שֶׁלֹּא הִתְעַכֵּב
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא גְּזַר דִּינָא שֶׁל בְּנִסְתַּי יִשְׂרָאֵל, שֶׁבַע
שְׁמִיטִין, וְשֶׁבַע יוֹבְלוֹת, שֶׁמָּא תַחֲזוֹר בְּתִשׁוּבָה. הֲדָא הוּא

דְּכַתִּיב, (בראשית ח) וַיִּיחַל עוֹד שְׁבַעַת יָמִים אַחֲרֵיהֶם, בַּר מִן
קְדָמָאִי.

וַיִּשְׁלַח אֶת הַיּוֹנָה, בְּגִלּוֹת אֲדוּם. וְלֹא יָסָפָה שׁוּב אֵלָיו עוֹד,
דְּעַד הַיּוֹם לֹא חֲזָרָה בְּתִשׁוּבָה, וְלֹא הֵעִירָה רוּחָהּ.
דְּאָמַר רַבִּי פְּנִיחָס, אֲלִמְלֵי חֲזָרָה בְּתִשׁוּבָה לֹא נִשְׁתַּיְרָה
בְּגִלּוֹת יוֹמָא חַד. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמַר, כָּל הַגְּלִיּוֹת שֶׁנִּגְלְתָה
בְּנִסְתַּיִשְׂרָאֵל, נָתַן לָהּ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא זְמַן וְקֶזֶז,
וְנִתְעוֹרְרָה תְּמִיד בְּתִשׁוּבָה, וְנִגְלּוֹת הָאֲחֵרוֹן אֵינן לוֹ קֶזֶז וְזְמַן,
אֲלֵא הַכֹּל תְּלוּי בְּתִשׁוּבָה. שֶׁנֶּאֱמַר, (דברים ל) וְשִׁבְתָּ עַד ה' ^{ה'}
אֱלֹהֶיךָ וְשָׁמַעְתָּ בְּקוֹלוֹ. וְכַתִּיב, (שם) אִם יִהְיֶה נִדְחָךְ בְּקִצָּה
הַשָּׁמַיִם מִשָּׁם יִקְבְּצֶךָ ה' אֱלֹהֶיךָ וּמִשָּׁם יִקְחֶךָ.

אָמַר לִיה רַבִּי עֲקִיבָא, אִם בֵּן, הֵיאָךְ יִהְיֶה דָא לְהִתְעוֹרְרָא
כּוֹלְהוֹן כְּחֻדָּא בְּתִשׁוּבָה, מֵאֵן דִּהְוֵי בְּסִיפֵי שְׁמַיָא,
וּמֵאֵן דִּהְוֵי בְּסִיפֵי אֶרְעָא, הֵיךְ יִתְחַבְּרוֹן כְּחֻדָּא לְמַעְבַּד
תִּשׁוּבָה.

אָמַר לוֹ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, חֲפִיךָ, דְּאִי יִחְזְרוֹן בְּתִשׁוּבָה רִישֵׁי
כְּנִישְׁתָּא, אוֹ חֻדָּא כְּנִישְׁתָּא, בְּזוֹכוֹתָם יִתְכַּנְּשׁ כָּל
גְּלוּתָא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִיסְתְּכִי תְּדִירָא, אִימְתִי יִחְזְרוֹן,
וַיַּעֲבַד לְהוֹן טָבָא, דְּכַתִּיב (ישעיה ל) וְלִכְּן יִחַפֶּה ה' לְחַנְּנֵכֶם.
מְחַפֶּה תְּמִיד אִימְתִי יַעֲשׂוּ תִּשׁוּבָה.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אִיתָא הָא, כְּהָא דְּאָמַר רַבִּי פְּנִיחָס, דְּכַתִּיב
וְלֹא יָסָפָה שׁוּב אֵלָיו עוֹד. לֹא נֶאֱמַר וְלֹא יָסַף שׁוּב

אֵלֶיָּהּ, אֵלֶּא הִיא לֹא יִסְפָּה שׁוּב אֵלָיו, מִכָּלֵל דֵּהוּא מְזוּמָן
וּמְחַכָּה אֵימָתִי תָשׁוּב.

רַבִּי הָוָה יְתִיב יוֹמָא חַד, וְהָוָה מְסַתְּפֵל בְּהָא מִילְתָּא, דְּכַתִּיב
(דְּבָרִים ד) בַּעַר לֶךְ וּמַצְאוּךָ כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּאַחֲרִית
הַיָּמִים וְשַׁבָּת עַד ה' אֱלֹהֶיךָ וְשָׁמַעְתָּ בְּקִלּוֹ. אָמַר, מַה דְּאָמַר
מִשָּׁה דִּיהוּי בְּסוּף יוֹמֵיָא, כָּל אֵינּוֹן עֲקָתִין הָא אֲתָא,
וְתָשׁוּבָה עַד כְּעֵן לֹא אֲתַעְבִּידָא.

עַד דְּהָוָה יְתִיב, אֲתָא אֵלֶיָּהּ זְכוּר לְטוֹב, אָמַר לִיה, רַבִּי
בְּמֵאֵי אֲתַעְסַקְתָּ. אָמַר לִיה בְּהֵאֵי דְּאָמְרָה תּוֹרָה, דְּכַד
יִיתוֹן עֲקָתִין לְיִשְׂרָאֵל בְּסוּף יוֹמֵיָא, דִּיעְבְּדוֹן תָּשׁוּבָה
לְאַלְתֵּר, דְּכַתִּיב בְּאַחֲרִית הַיָּמִים וְשַׁבָּת, וְעַד כְּעֵן לֹא תָבוּ
בְּתִיבְתָא.

אָמַר לִיה חֲזִיךְ רַבִּי, בְּהֵאֵי מִילְתָּא אֲתַעְסַק קוּדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא יוֹמָא דִּין, וְאֲתָא מִיכָּאֵל אֲפֻטְרוּפְסָא רָבָה
דִּילְהוֹן, וּבְעֵי דְּאֵימָתִי יִפְקוֹן בְּנוֹהֵי רְחִימוּהֵי מִתְּחוּת גְּלוּתָא
דְּאָדוּם. וְאָמַר, אֵת כְּתִבְתָּ בְּאוּרֵייתְךָ, דְּכַד יִסְבְּלוֹן אֵינּוֹן
עוֹנְשֵׁיָא עַל מַה דְּעַבְדוּ, מֵאֵי כְּתִיב. (שם) כִּי אֵל רַחוּם ה' אֱלֹהֶיךָ.

אָמַר לִיה, יִיתִי סְמַאל אֲפֻטְרוּפְסָא דְּאָדוּם וְיִטְעִין עֲמִיה
קָמֵאֵי. אֲתָא סְמַאל. וְטְעִין מִיכָּאֵל מִלְתָּא דָא,
כְּדְּבַקְדֵּמִייתָא. אָמַר סְמַאל, מְאִרִי דְּעֵלְמָא, אֵת הוּא
דְּאָמְרֵת דִּתְהוּי בְּנִישְׁתָּא דִּישְׂרָאֵל תְּחוּת שׁוּלְטָנָא דְּאָדוּם,

עַד דִּיהוֹן זְכַאִין קַמָּךְ, וְהָא כְּלַהוֹן חֲזִיבִין עַד יוֹמָא דִּין.
 בֵּיה שַׁעְתָּא אֲנִזִּיפִיה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עַל דְּאָמַר דְּלְטוֹרָא
 עַל בְּנוּהִי, וְעָרַק תְּלַת אֲלִפֵּי מִילִין. וְאָמַר לְמִיכָאֵל,
 מִיכָאֵל הָוּה לָךְ לְמַהוּי שְׂפִיל לְרִישִׁיה דְּקָרָא, דְּכַתִּיב וְשַׁבְתָּ
 עַד ה' אֱלֹהֶיךָ וְשָׁמַעְתָּ בְּקוֹלוֹ, וְאַחַר כֵּךְ כְּתִיב כִּי אֵל רַחוּם
 ה' אֱלֹהֶיךָ.

אָמַר מִיכָאֵל, מָאֲרִי דְעָלְמָא, הָוּה לָךְ לְרַחֲמָא עַלִּיהוּ, אַתָּ
 רַחוּם, וְכֵךְ אַתְּקִרִיאַת. אָמַר לִיה אֲוֹמָאָה אוֹמִיתִי
 בְּיוֹמָא דְאַתְנַזְרָא דִּינָא קְדָמָאי, עַד דִּי יְתוּבוּן. וְאִי כְּנִישְׁתָּא
 דִּישְׂרָאֵל, אֲפַתַּחַת תְּשׁוּבָה כְּעֵינָא דְמַחְסָא, אֲנָא אֲפַתַּח לָהּ
 תְּרַעִין רַבְרַבִּין.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, תָּא חֲזִי, הָאִי דְכַתִּיב בְּיַעֲקֹב (בראשית לב)
 וַיִּוָּתֵר יַעֲקֹב לְבָדוֹ וַיֵּאבֶק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלוֹת הַשָּׁחַר.
 בֵּיה זִמְנָא אַתְיְהָבָא רְשׁוּתָא לְכָל חִילֵי דְשַׁמְיָא, לְאִינוּן
 רַבְרַבִּין דְאַתְמַנּוּן עַל מְלַכְוּתָא, וְאַתְפְּרָשׁוּ אֵלִין לְשַׁלְטָאָה
 עַל אֵלִין, וְאַתְיְהָבַת רְשׁוּתָא וְשׁוּלְטָנָא לְרַבְרַבָּא דְאָדוּם,
 לְשַׁלְטָאָה עַל אוֹמִיָּא.

בֵּיה שַׁעְתָּא מַה כְּתִיב. וַיִּוָּתֵר יַעֲקֹב לְבָדוֹ, דְּעַד כְּעֵן לָא הָוּ
 לִיה בְּנִימִין וְלָא אֲפוּטְרוּפוּסָא בְּשַׁמְיָא.
 וַיֵּאבֶק אִישׁ עִמּוֹ, דִּין הוּא סַמְאֵל, רַבָּא דְאָדוּם. וּבְעָא
 דִּיתִיְהָב יַעֲקֹב תַּחוּת שַׁעְבוּדָא דְאָדוּם, וּמְשׁוּם
 זְכוּתָא רַבְרַבָּא דְהוּה בְּיַעֲקֹב, לָא אַתְיְהִיב בִּידִיהּ.